

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci
žalobkyně: **N. J.**

státní příslušnost X

t. č. pobytem v ČR na adrese X

zast. advokátkou Mgr. Helenou Pindejovou

sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**

sídlem Nad Štolou 3, Poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2022, č. j. OAM-929/ZA-ZA11-ZA10-2022,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- IV. Ustanovené zástupkyni žalobkyně, advokátce Mgr. Heleně Pindejové, **se nepřiznává** odměna za zastupování žalobkyně.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a předcházející průběh řízení

- 1. Žalobkyně podala žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2022, č. j. OAM-929/ZA-ZA11-ZA10-2022 („napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o neudělení

mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Žalobkyně má však za to, že splňuje důvody udělení humanitárního azylu.

2. Žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu dne 15. 10. 2022. Předtím o mezinárodní ochranu nežádala. Dne 19. 10. 2022 poskytla údaje k podané žádosti a mj. sdělila, že je státní příslušnicí Ruské federace, je ruské národnosti, pravoslavného vyznání a dorozumí se českým a ruským jazykem. Z Ruska odjela naposledy v roce 2007 přímo do České republiky i s malým synem, měla povolení k trvalému pobytu. Od roku 2001 je vdova (manžel žalobkyně zemřel rok po svatbě). Poté zůstala sama se synem, kterého vychovala sama. Povolení k trvalému pobytu jí bylo zrušeno v květnu 2019, když byla ve vězení. Ve věznici pobývala od 22. 12. 2018 do 16. 9. 2022, poté dostala výjezdní příkaz s platností do 15. 10. 2022. Ke svému zdravotnímu stavu žalobkyně uvedla, že užívá pouze léky na vysoký krevní tlak (asi 4 roky); ve věznici brala Tritace combi. Jinak je zdravá. V České republice má pouze syna, v Rusku se nemá kam vrátit a nechce se tam vrátit, má strach. V Rusku nefunguje charita, je tam zima, neví, co by dělala.
3. Při pohovoru k žádosti dne 19. 10. 2022 žalobkyně rozvedla důvody svého odjezdu z Ruské federace. Neměla se dobře, v roce 1997 se jí narodil syn, matka jí nepomáhala. Do ČR odjela za mužem, s nímž se seznámila přes seznamku, vdát se. Do Ruska se vracela za účelem návštěvy rodičů. Nyní neví, jestli její rodiče žijí, naposledy byli v kontaktu asi před šesti lety. V Rusku neměla nikdy problémy. Se synem je žalobkyně v kontaktu, nedávno se viděli v Praze. Syn bydlí na ubytovně pro muže, pracuje, ale žalobkyně neví kde. Žalobkyně ve věznici rovněž pracovala, měla dobré hodnocení, žádný kázeňský trest. Byla čtyřikrát odsouzena za krádeže. K dotazu na obavy z války uvedla, že nechce žít v zemi agresora. Neví, jací teď Rusové jsou.
4. Žalovaný při posouzení žádosti vyšel zejména z výpovědí žalobkyně, jí doložených skutečností, informací z Cizineckého informačního systému a dále informací o politické a bezpečnostní situaci a stavu dodržování lidských práv v Ruské federaci.
5. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že v případě žalobkyně nejsou dány žádné skutečnosti, které by mohly odůvodňovat udělení azylu podle § 12 písm. a) či b) zákona o azylu. Co se týká udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu, po zhodnocení rodinné, sociální a ekonomické situace žalobkyně žalovaný dospěl k závěru, že v případě žalobkyně nejsou dány skutečnosti hodné zvláštního zřetele. Ve vztahu k možnému udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu pak žalovaný uvedl, že nezjistil žádné skutečnosti, na jejichž základě by mohla žalobkyni hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma. V souvislosti s ruskou vojenskou invazí na Ukrajinu dochází sice k omezenému počtu bezpečnostních incidentů na ruském území v bezprostřední blízkosti hranic s Ukrajinou, vzhledem k rozloze Ruské federace a omezené lokalizaci těchto incidentů však nelze tvrdit, že by byli občané Ruska v obecném měřítku tímto válečným konfliktem bezprostředně ohroženi.

II. Žaloba

6. Žalobkyně uvedla, že její situace, stav a poměry v Rusku byly posouzeny nesprávně. Žalobkyně je starší osobou, která poslední necelé čtyři roky strávila ve vězení. Kradla z nouze, aby uživila sebe a svého syna. Stále toho velmi lituje a stydí se. Pobyt za mřížemi pro ni znamenal velké odloučení a ztrátu porozumění světu. V Rusku nikoho nezná, nebyla tam patnáct let. Bojí se, že se tam lidi zbláznili a jsou zlí. V Česku žila přes dvacet let, obává se proto represí ze strany státních orgánů. Kvůli udělenému trvalému pobytu na ni bude nahlíženo jako na zrádkyni režimu.

7. Napadené rozhodnutí postrádá celkové zhodnocení zdravotního stavu žalobkyně. Pomíjí její psychický stav. Uvedla, že od roku 2009 pravidelně užívala lék Citalec, příležitostně lék Oxazepan a lék Tritico. Tyto léky pomáhaly léčit deprese, úzkosti, spánkové problémy a přidružené psychické potíže. Ve věznici je však brát přestala, nestalo se tak ale po komplexní lékařské konzultaci, bylo jí to sděleno zdravotní sestrou. Léky žalobkyni předepsal MUDr. K., který žalobkyni také diagnostikoval neurastenii. Byla též v péči psychoterapeutky v Praze a v Rusku pobývala asi měsíc v roce 2005 v psychiatrické nemocnici. Žalobkyně neví, proč žalovaný uvedené skutečnosti neposoudil, asi se jí na to při azylovém pohovoru nikdo nezeptal.
8. Žalobkyně se obává zhoršení svého psychického stavu v důsledku přesunu do Ruska, a to z důvodu sociální a rodinné izolace a existenčního strachu. Obává se, že jí tento stav bude ohrožovat na životě.

III. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě označil argumentaci žalobkyně za účelovou. Tvrzené obavy z represí ze strany správních orgánů zmiňuje žalobkyně poprvé až v žalobě, stejně jako obavy ze zhoršení jejího psychického stavu. Žalobkyně žalovanému výslovně sdělila, že bere prášky na vysoký krevní tlak a jinak je zdravá, nemá žádné omezení ani speciální potřeby. Žalobkyně rovněž nikdy neuváděla, že jí ve výkonu trestu bez komplexní lékařské konzultace přestaly být podávány léky. Žalovaný proto plně odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 75 odst. 1 s.ř.s. ve spojení s § 32 odst. 9 zákona o azylu. Ve věci rozhodoval při splnění podmínek § 51 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť žalobkyně i žalovaný s takovým postupem výslovně souhlasili a soud nařízení jednání nepovažoval za nezbytné.
11. Žaloba není důvodná.
12. Nejprve bylo nutno se vypořádat se skutečnostmi, které žalobkyně prvně vznesla až v žalobním návrhu. V rámci soudního přezkumu rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany se uplatňuje výjimka z pravidla soudního přezkumu správních rozhodnutí vyjádřená v § 75 odst. s.ř.s., podle níž při přezkoumání rozhodnutí soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Prolomení tohoto pravidla nastává podle § 32 odst. 9 zákona o azylu v případech, kdy *po vydání rozhodnutí správního orgánu* nastanou nové důležité skutečnosti, *které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy*, a které by zároveň mohly mít z tohoto důvodu na rozhodnutí správního orgánu vliv (srov. čl. 46 odst. 3 směrnice č. 2013/32/EU, tzv. procedurální směrnice).
13. Žalobkyně v žalobě nově tvrdila, že v minulosti pravidelně užívala léky na deprese, úzkosti, spánkové problémy a přidružené psychické potíže. Tyto léky jí však podle jejího tvrzení byly v průběhu pobytu ve vězení vysazeny. Uvedené skutečnosti však byly žalobkyni bezesporu známy ještě před tím, než o mezinárodní ochranu požádala, tedy ještě před vydáním napadeného rozhodnutí. Nejedná se přitom o skutečnosti, které by žalobkyně ve správním řízení bez svého zavinění uvést nemohla. Žalobkyně se zároveň nenacházela v situaci, kdy by sdělení těchto skutečností až v řízení před soudem bylo možné akceptovat z ospravedlnitelných důvodů (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16). Tvrzení žalobkyně, že na svůj zdravotní stav zřejmě nebyla žalovaným dotázána,

takovým ospravedlnitelným důvodem není a nadto není pravdivé (neodpovídá obsahu správního spisu).

14. V řízení o žádosti ve věci mezinárodní ochrany má žadatel povinnost tvrzení. Žalobkyně měla v tomto řízení dostatečný prostor k tomu, aby tvrzení o psychických obtížích uvedla. Na zdravotní stav byla žalovaným přímo dotazována a uvedla pouze obtíže s vysokým krevním tlakem, včetně odpovídající medikace. Jiné zdravotní obtíže, mezi něž deprese, úzkosti či problémy se spánkem bezesporu patří, nezmínila ani nenaznačila. Žalovanému tak nelze důvodně vyčítat, že se blíže nezabýval psychickým stavem žalobkyně, neboť problémům takového charakteru nic nenasvědčovalo. V řízení o žalobě nebyla tvrzení žalobkyně ani ničím doložena. Při soudním přezkumu napadeného rozhodnutí tedy nebylo možné zohlednit tvrzení žalobkyně o (v minulosti) léčených zdravotních problémech, které by se dle jejího mínění mohly v případě návratu do země původu opětovně projevit.
15. Co se týká tvrzení žalobkyně, že by mohla čelit pronásledování či vážné újmě z důvodu jejího dlouhodobého pobytu na území České republiky, takovou obavu žalobkyně rovněž poprvé uvádí až v žalobě. Tato obava sice vychází ze skutečnosti, která byla v řízení před správním orgánem známa (trvalý pobyt žalobkyně na území ČR), žalovanému však s ohledem na specifikaci konkrétní argumentace až v žalobě (obavy z označení „zrádkyně režimu“) nelze vytýkat, že na ní v odůvodnění napadeného rozhodnutí výslovně nereagoval. Zjištění skutečnosti týkající se osoby žalobkyně a informace o zemi původu, které žalovaný ve věci shromáždil, nicméně poskytují dostatečný skutkový základ pro přijetí závěru, že taková obava žalobkyně není opodstatněná.
16. Žalobkyně nebyla na území Ruské federace ani na území České republiky nikdy politicky či jinak veřejně aktivní, a to ani poté, kdy Rusko vojensky napadlo Ukrajinu. V minulosti žalobkyně několikrát zemi původu navštívila, vždy vše proběhlo bez problémů. Podle informace OAMP – Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí ze dne 31.10.2022, z níž žalovaný mj. vycházel, nečelí občané Ruské federace navracející se do vlasti obecně žádným problémům. Žalobkyně nepatří do skupiny osob (aktivisté, novináři, blogeri, pracovníci v IT sektoru), jež by mohly být podle zjištěných informací v případě návratu do Ruska potenciálně vystaveny zvýšenému zájmu bezpečnostních složek. Žalobkyně neuvádí, z čeho své obavy z označení „zrádkyně režimu“ dovozuje. Žalovaným shromážděné informace, ale ani aktuálně veřejně dostupné informace nenasvědčují tomu, že by obavy žalobkyně mohly být v tomto směru opodstatněné.
17. Žalobkyně se domáhá udělení humanitárního azylu. (Národní) humanitární azyl lze podle § 14 zákona o azylu udělit v případě hodném zvláštního zřetele. Dle ustálené judikatury správních soudů není na udělení humanitárního azylu právní nárok, přičemž posouzení možných důvodů pro udělení tohoto typu azylu závisí na správním uvážení, které soud přezkoumává v omezeném rozsahu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003–38, či ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003–48). Soud především zkoumá, zda žalovaný při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu neporušil zákaz libovůle, který pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického právního státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004–55).
18. Jak vyplývá z ustálené judikatury, humanitární azyl je na místě udělit pouze v případech hodných zvláštního zřetele a zpravidla v situacích, „na něž sice nedopadá žádná z *kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody*

udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55). Soud neshledal, že by žalovaný při posouzení této možnosti pochybil, resp. že by neudělení azylu žalobkyni bylo možné hodnotit jako „nehumánní“ z důvodů, které žalobkyně uváděla.

19. Žalovaný v rámci úvah o naplnění podmínek této formy azylu (viz podrobné odůvodnění na s. 6-7 napadeného rozhodnutí), který je specifickým institutem české právní úpravy, zohlednil rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobkyně. Přihlédl též k jejímu věku a zdravotnímu stavu. Ve správním řízení bylo zjištěno, že žalobkyně je dospělou, plně svéprávnou a práceschopnou osobou. Její zdravotní stav je relativně dobrý, léčí se pouze s vysokým krevním tlakem, což je možné i v zemi původu žalobkyně. Žalobkyně se nenachází v přímém a bezprostředním ohrožení života, její stav nevyžaduje vysoce specializovanou zdravotní péči, která by jí event. v zemi původu nemohla být poskytnuta. Žalobkyně nemá na území ČR kromě syna žádné blízké osobní vazby, je vdovou. Její syn je dospělý, živí se sám, nejsou na sobě navzájem závislí. Žalovaný se rovněž v uvedené části odůvodnění zabýval přístupem navrátilců do systému sociálního zabezpečení, pomocí při hledání zaměstnání, podporou v nezaměstnanosti, bytovými službami a podmínkami pro lidi bez domova, jakož i možnostmi využití služeb pro osoby nacházející se v obtížné životní situaci. V podrobnostech postačí na odůvodnění napadeného rozhodnutí odkázat, neboť žalobkyně zjištěné skutečnosti jakkoli nerozporela. Její subjektivní obavy plynoucí z nutnosti změny prostředí, na které byla dlouho zvyklá, nemohou udělení humanitárního azylu odůvodnit.
20. Lze shrnout, že pro účely posouzení žádosti žalobkyně žalovaný ve vztahu k podmínkám pro udělení humanitárního azylu vyšel z dostatečně zjištěného skutkového stavu. K žalobkyni uváděným důvodům, které jsou pro účely posouzení podmínek pro udělení humanitárního azylu určující, žalovaný shromáždil dostatek informací z různých zdrojů o státu původu žalobce, jak vyžaduje § 23c zákona o azylu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005–58, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017–36, či ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008–81). Získané informace jsou relevantní, důvěryhodné a aktuální. V průběhu správního řízení ani v žalobě žalobkyně proti takto shromážděným informacím nic nenamítala, zjištěný skutkový stav týkající se podmínek v zemi původu nikterak konkrétně nezpochybňovala; její toliko obecně uváděné výhrady k nedostatečnému zjištění její situace, stavu a poměrů v Rusku proto nelze mít za opodstatněné.

V. Závěr a náklady řízení

21. Soud neshledal žalobu důvodnou, proto ji zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). V případě žalobkyně nebyly splněny podmínky pro udělení humanitárního azylu. Soud nezjistil ani žádné jiné vady, pro která by měl napadené rozhodnutí zrušit.
22. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s.ř.s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení mu tudíž přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014–47).

23. Žalobkyni byla na její žádost při splnění zákonných podmínek pro tento postup ustanovena advokátka, a to pro případ, že by žalobkyně zamýšlela (jinak projednatelnou) žalobu doplnit. Taková možnost byla žalobkyni poskytnuta, resp. ustanovené právní zástupkyni byla stanovena lhůta, v níž bylo možné žalobu doplnit. Ze strany žalobkyně ani její právní zástupkyně však nebylo v této lhůtě ani poté učiněno žádné podání či sdělení (včetně sdělení o případných výdajích a aktivitě v případě žalobkyně). V takové situaci soud odměnu ustanovené zástupkyni přiznat nemohl.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 5. října 2023

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v.r.
samosoudkyně